

Interoperacyjność unijnych systemów informacyjnych – narzędzie wykorzystywane w zwalczaniu terroryzmu i poważnej przestępczości transgranicznej (część II)

mł. insp. w st. spocz. dr Edyta Kot¹

¹ autorka pełniła służbę w Centralnym Laboratorium Kryminalistycznym Policji

Streszczenie

Kluczowym elementem strategii walki z terroryzmem jest ochrona obywateli przed atakami terrorystycznymi oraz niwelowanie skutków tych ataków. Jest to możliwe poprzez polepszanie bezpieczeństwa granic, transportu i infrastruktury transgranicznej. Nie mniej ważnym elementem strategii jest ściganie terrorystów, w szczególności tych, których działalność ma wymiar międzynarodowy. Państwa członkowskie UE, by udaremnić działania terrorystów, stosują różnego rodzaju narzędzia służące do wymiany informacji, danych wywiadowczych, analiz zagrożeń i umacniania współpracy operacyjnej w dziedzinie ochrony porządku publicznego. Unia Europejska wypracowała również instrumenty prawne i organizacyjne wspomagające walkę z terroryzmem oraz zorganizowaną przestępczością transgraniczną¹.

Słowa kluczowe: Eurodac, Entry/Exit, ECRIS-TCN, interoperacyjność, systemy wielkoskalowe

Poprawa bezpieczeństwa granic jest możliwa poprzez wprowadzenie danych biometrycznych do systemów wielkoskalowych, opisanych już w pierwszej części publikacji, a mianowicie Systemu Informacji Wizyjowej (VIS), Systemu Informacji Schengen (SIS), jak również systemów Eurodac, Entry/Exit i ECRIS-TCN, które opisano w niniejszej części publikacji.

Na przestrzeni ostatnich lat w Unii Europejskiej coraz częściej dochodzi do sytuacji nielegalnego przekraczania granicy. Kontrola osób na zewnętrznych granicach UE powinna być bardziej skuteczna w celu umożliwienia m.in. efektywnego zarządzania ruchem migracyjnym. Mając powyższe na uwadze, konieczne jest połączenie i kompleksowe wzmocnienie unijnych narzędzi informatycznych służących zarządzaniu granicami zewnętrznymi oraz zapobieganiu i zwalczaniu nielegalnej migracji. Artykuł dotyczy kwestii zapewnienia interoperacyjności wszystkich scentralizowanych systemów informacyjnych działających

w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawności UE.

System Eurodac (European Dactiloscopia)

W trosce o ustandaryzowanie polityki azylowej poszczególnych państw oraz zapewnienie odpowiedniej ochrony uchodźcom państwa członkowskie Unii Europejskiej podpisały w dniu 15 czerwca 1990 roku w Dublinie konwencję, która określała państwo odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku azylowego złożonego w państwie członkowskim Unii. Umowa ta, nosząca nazwę Konwencji Dublińskiej, weszła w życie w dwunastu państwach 1 września 1997 r., w Austrii i Szwecji 1 października 1997 r., a w Finlandii 1 stycznia 1998 roku². Mając powyższe na uwadze, rozporządzeniem Rady (WE) nr 2725/2000 z dnia 11 grudnia 2000 r. ustanowiono system Eurodac służący porównywaniu odbitek linii papilarnych palców w celu skutecznego stosowania przedmiotowej konwencji³. Konwencja Dublińska zawierała głównie

¹ Strategia UE w dziedzinie walki z terroryzmem, <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=PL&f=ST%2014469%202005%20REV%204>.

² <https://encyklopedia.interia.pl/slownik-ue/news-konwencja-dublińska,nld,2112521>.

³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2725/2000 z dnia 11 grudnia 2000 r. dotyczące ustanowienia systemu „Eurodac” do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania Konwencji Dublińskiej, (Dz. U. L 316 z 15.12.2000 r.), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:32000R2725>.

uregulowania dotyczące kryteriów określenia państwa odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o azyl, definiowała sposoby wymiany informacji oraz zasady dotyczące przekazywania wniosku innemu państwu. Ponadto miała na celu zagwarantowanie, że wniosek każdej osoby ubiegającej się o azyl w Unii Europejskiej zostanie rozpatrzony przez jedno z państw członkowskich⁴. Konwencję Dublinską zastąpiło rozporządzenie Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. *ustanawiające kryteria i mechanizmy określania Państwa Członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z Państw Członkowskich przez obywatela państwa trzeciego*⁵, zwane również Dublin II. Obecnie obowiązującym aktem prawnym, dotyczącym wspólnej polityki azylowej państw członkowskich, jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. *w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca*⁶.

W celu ułatwienia stosowania Konwencji Dublinskiej opracowany został system teleinformatyczny o nazwie Eurodac służący do porównywania danych daktyloskopijnych palców. Pozwala on państwom członkowskim Unii Europejskiej na zidentyfikowanie osób występujących z wnioskiem o udzielenie azylu (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa unijnego pojęcie „azyl” zastąpiono „ochroną międzynarodową”), a także osób nielegalnie przekraczających granice zewnętrzne Unii Europejskiej oraz umożliwia ustalenie, czy cudzoziemiec nielegalnie przebywający na terytorium jednego z państw członkowskich Unii nie ubiegał się wcześniej w innym państwie o status uchodźcy⁷. System Eurodac umożliwia ustalenie państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o ochronę międzynarodową złożonego przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca. Dodatkowo przepisy aktualnie

obowiązującego Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 *w sprawie ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania rozporządzenia (UE) nr 604/2013 w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca oraz w sprawie występowania o porównanie z danymi Eurodac przez organy ścigania państw członkowskich i Europol na potrzeby ochrony porządku publicznego, oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1077/2011 ustanawiające Europejską Agencję ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości*⁸ umożliwiają porównanie danych daktyloskopijnych na potrzeby ochrony porządku publicznego. Zgodnie z przedmiotowym rozporządzeniem termin „ochrona porządku publicznego” oznacza zapobieganie przestępstwom terrorystycznym lub innym poważnym przestępstwom, ich wykrywanie lub ściganie⁹. Oznacza to, że system Eurodac, służący do tej pory poprawie polityki azylowej, zyskał nową funkcjonalność polegającą na poszukiwaniu w bazie danych informacji o odciskach palców potencjalnych terrorystów czy kryminalistów (D. Jaroszewska-Choraś, 2016). Z terminem tym nierozdzielnie związane są pojęcia „przestępstwo terrorystyczne” oznaczające określone w prawie krajowym przestępstwa odpowiadające lub równoważne przestępstwom, o których mowa w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541¹⁰, oraz „poważne przestępstwa” oznaczające formy przestępczości odpowiadające lub równoważne tym, o których mowa w decyzji ramowej 2002/584/WSiSW, jeżeli zgodnie z prawem krajowym podlegają karze pozbawienia wolności lub środkowi zabezpieczającemu polegającemu na pozbawieniu wolności przez maksymalny okres co najmniej trzech lat¹¹.

⁴ <https://encyklopedia.interia.pl/sloownik-ue/news-system-dublinski,nId,2112880>.

⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. *ustanawiające kryteria i mechanizmy określania Państwa Członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z Państw Członkowskich przez obywatela państwa trzeciego*, (Dz. U. L 50 z 25.02.2003 r.).

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. *w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca*, (Dz. U. L 180/31 z 29.06.2013 r.).

⁷ <https://odoserwis.pl/p/306/europejski-zautomatyzowany-system-rozpoznawania-odciskow-palcow-eurodac>.

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. *w sprawie ustanowienia systemu Eurodac...*, (Dz. U. UE L 180 z 29.06.2013 r.).

⁹ Ibidem.

¹⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541 z dnia 15 marca 2017 r. *w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępująca decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW oraz zmieniająca decyzję Rady 2005/671/WSiSW*, (Dz. Urz. UE L 88 z 31.03.2017 r.).

¹¹ Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. *w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, ich wykrywania lub ścigania*, (Dz. Urz. UE L 190 z 18.07.2002 r.).

Na architekturę systemu Eurodac składa się skomputeryzowana centralna baza danych daktyloskopijnych, zwana „systemem centralnym”, w której skład wchodzi jednostka centralna. Drugi ważny element składowy systemu stanowi infrastruktura łączności między systemem centralnym a państwami członkowskimi, zapewniająca szyfrowaną wirtualną sieć, służącą do przekazywania danych Eurodac. Siecią tą jest TESTA-ng¹².

W systemie centralnym zapisywane są między innymi: dane daktyloskopijne, państwo członkowskie pochodzenia, miejsce i data wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, data wniosku (data wprowadzona przez państwo członkowskie, które przekazało wnioskodawcę), płeć, numer referencyjny użyty przez państwo członkowskie pochodzenia, data pobrania odcisków palców, data przesłania danych do systemu centralnego, numer identyfikacyjny operatora, data przybycia danej osoby po jej udanym przekazaniu, data podjęcia decyzji o rozpatrzeniu wniosku, data opuszczenia przez daną osobę terytorium państw członkowskich lub data wydalenia z terytorium państw członkowskich¹³.

System Eurodac funkcjonuje od 15 stycznia 2003 roku. Polska włączyła się w jego działanie 1 maja 2004 roku, z chwilą przystąpienia do Unii Europejskiej. Pierwszy *upgrade* interfejsu (modułu) Eurodac został przeprowadzony w 2015 roku i spowodowany był wejściem w życie z dniem 20 lipca 2015 roku rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r.¹⁴ i koniecznością dostosowania systemu do wymagań wynikających z wdrożenia nowych funkcjonalności.

Zgodnie z przywołanym rozporządzeniem wszystkie państwa członkowskie są zobowiązane do niezwłocznego pobierania i przekazywania danych daktyloskopijnych każdej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową oraz każdego obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca zatrzymanego w związku z nielegalnym przekroczeniem granicy zewnętrznej państwa członkowskiego. Dane te w postaci odbitek linii papilarnych palców (dane daktyloskopijne) są pobierane i rejestrowane w systemie Eurodac od osób w wieku co najmniej 14 lat¹⁵. Niezwłoczność w tym przypadku oznacza, że każde państwo członkowskie

jest zobligowane do pobrania odbitek linii papilarnych palców od wyżej wymienionych osób i przesłania ich wraz z danymi referencyjnymi do systemu Eurodac w ciągu 72 godzin od złożenia przez cudzoziemca wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. W przypadku poważnych problemów technicznych państwa członkowskie mogą przedłużyć 72-godzinny termin przesłania danych maksymalnie o kolejne 48 godzin. Taki sam czas obowiązuje, gdy z uwagi stan opuszków palców nie można pobrać odbitek linii papilarnych o odpowiedniej jakości.

W Eurodac rejestrowane są trzy kategorie osób¹⁶:

- osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową (kategoria 1),
- obywatele państw trzecich lub bezpaństwowcy zatrzymani w związku z nielegalnym przekroczeniem granicy zewnętrznej (kategoria 2),
- obywatele państw trzecich lub bezpaństwowcy przebywający nielegalnie w państwie członkowskim (kategoria 3).

Dane odnoszące się do osób usuwa się z systemu centralnego przed wygaśnięciem okresu przechowywania, jeżeli państwo członkowskie pochodzenia otrzyma informację o uzyskaniu przez cudzoziemca obywatelstwa któregośkolwiek z państw członkowskich Unii Europejskiej.

Nową funkcjonalnością Eurodac jest możliwość prowadzenia porównań danych daktyloskopijnych z danymi przechowywanymi w systemie centralnym Eurodac na potrzeby ochrony porządku publicznego, są to tzw. porównania danych z kategorii 4 oraz kategorii 5 – dane przetwarzane przez Europol.

W 2015 r. Parlament Europejski i Rada UE ustanowiły rozporządzenie w sprawie systemu Eurodac, które wymusiło wydanie aktów prawnych dostosowujących polskiego prawo do wymogów zawartych w ww. rozporządzeniu. Są to:

- a) Porozumienie z dnia 11 marca 2015 r. pomiędzy Komendantem Głównym Policji, Komendantem Głównym Straży Granicznej, Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefem Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz Centralnym Laboratorium Kryminalistycznym Policji *dotyczące wykonywania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 z dnia 26.06.2013 r. w odniesieniu do porównywania danych daktyloskopijnych z danymi przechowywanymi w systemie centralnym Eurodac na potrzeby ochrony porządku publicznego*,

¹² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia systemu Eurodac..., (Dz. U. UE L 180/1 z 29.06.2013 r.).

¹³ Ibidem.

¹⁴ Dz. U. UE L 180/1 z 29.06.2013 r.

¹⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia systemu Eurodac..., (Dz. U. UE L 180/1 z 29.06.2013 r.).

¹⁶ Ibidem.

- b) Porozumienie z dnia 1 czerwca 2015 r. pomiędzy Komendantem Głównym Policji, Komendantem Głównym Straży Granicznej, Szefem Urzędu Do Spraw Cudzoziemców, Radą do Spraw Uchodźców oraz Centralnym Laboratorium Kryminalistycznym Policji dotyczące wzajemnej współpracy oraz koordynacji działań w zakresie realizacji przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 w odniesieniu do postępowań administracyjnych prowadzonych w sprawach cudzoziemców,
- c) Zarządzenie Komendanta Głównego Policji nr 23 z dnia 16.07.2015 r. w sprawie trybu przesyłania wniosków o porównanie danych daktyloskopijnych z danymi Eurodac (Dz. Urz. z 20.07.2015 r. poz. 56).

Entry/Exit System (EES)

W lutym 2013 r. Komisja Europejska wystąpiła z wnioskiem dotyczącym Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 562/2006 w związku ze stosowaniem systemu wjazdu/wyjazdu (EES) oraz programu rejestrowania podróżnych (Registered Traveller Programme – RTP)¹⁷. Wnioskowane zmiany były niezbędne do utworzenia systemu wjazdu/wyjazdu (Entry/Exit System – EES) oraz programu rejestrowania podróżnych (RTP), które tworzą pakiet „inteligentne granice” (Smart Borders). W 2015 roku agencja eu-LISA wycofała projekt RTP z uwagi na duży stopień skomplikowania procesu wdrażania systemu we wszystkich państwach członkowskich i duży koszt implementacji technicznej projektowanego systemu.

W celu zapobiegania przestępstwom terrorystycznym lub innym poważnym przestępstwom, ich wykrywania i prowadzenia postępowań przygotowawczych Komisja Europejska ustanowiła system wjazdu/wyjazdu. System ten został przyjęty z myślą o skuteczniejszym zarządzaniu granicami zewnętrznymi oraz w celu weryfikacji przestrzegania przepisów dotyczących dozwolonego okresu pobytu na terytorium państw członkowskich. System Entry/Exit w sposób elektroniczny rejestruje czas i miejsce wjazdu i wyjazdu obywateli państw trzecich posiadających zezwolenie na pobyt krótkoterminowy na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej. Dodatkowo system oblicza okres dozwolonego pobytu obywatela państwa trzeciego na terytorium Unii i powinien zastąpić procedurę obowiązkowego stemplowania

paszportów obywateli państw trzecich. Podstawę prawną ustanowienia systemu EES jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2226 z dnia 30 listopada 2017 r. *ustanawiające system wjazdu/wyjazdu (EES) w celu rejestrowania danych dotyczących wjazdu i wyjazdu obywateli państw trzecich przekraczających granice zewnętrzne państw członkowskich i danych dotyczących odmowy wjazdu w odniesieniu do takich obywateli oraz określające warunki dostępu do EES na potrzeby ochrony porządku publicznego i zmieniające konwencję wykonawczą do układu z Schengen i rozporządzenia (WE) nr 767/2008 i (UE) nr 1077/2011*¹⁸.

Zgodnie z rozporządzeniem dotyczącym systemu EES pojęcie „dane daktyloskopijne” oznacza „dane dotyczące odbitek czterech palców ręki prawej: wskaźującego, środkowego, serdecznego i małego, o ile występują, a w przeciwnym razie ręki lewej”¹⁹.

System Entry/Exit składa się z²⁰:

- systemu centralnego,
- jednolitego interfejsu krajowego w każdym państwie członkowskim, który umożliwi podłączenie systemu centralnego do krajowej infrastruktury granicznej w państwach członkowskich,
- bezpiecznego kanału komunikacyjnego między centralnym systemem EES i systemem centralnym VIS,
- bezpiecznej, zaszyfrowanej infrastruktury łączności między systemem centralnym EES i jednolitymi interfejsami krajowymi oraz usługi sieciowej, w ramach której obywatele państw trzecich uzyskują odpowiedź „OK/NOT OK”,
- repozytorium danych, ustanowionego na szczeblu centralnym, zawierającym dane wyłącznie do celów sporządzania sprawozdań i statystyk, bez możliwości indywidualnej identyfikacji.

Kluczowym organem przedmiotowego systemu jest eu-LISA. Agencja ta jest odpowiedzialna za ustanowienie bezpiecznego kanału komunikacyjnego między systemem centralnym EES i systemem centralnym VIS, mająca na celu umożliwienie interoperacyjności

¹⁷ Rozporządzenie (WE) nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. *ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen)*, (Dz. U. UE L 105 z 13.04.2006 r.).

¹⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2226 z dnia 30 listopada 2017 r. *ustanawiające system wjazdu/wyjazdu (EES) w celu rejestrowania danych dotyczących wjazdu i wyjazdu obywateli państw trzecich przekraczających granice zewnętrzne państw członkowskich i danych dotyczących odmowy wjazdu w odniesieniu do takich obywateli oraz określające warunki dostępu do EES na potrzeby ochrony porządku publicznego i zmieniające konwencję wykonawczą do układu z Schengen i rozporządzenia (WE) nr 767/2008 i (UE) nr 1077/2011*, (Dz. U. UE L 327 z 09.12.2017 r.).

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Ibidem.

między tymi systemami. Interoperacyjność umożliwia służbom granicznym korzystającym z EES przeglądanie VIS z poziomu EES.

Służby graniczne lub organy imigracyjne są uprawnione do prowadzenia wyszukiwań z wykorzystaniem danych daktyloskopijnych lub danych daktyloskopijnych połączonych z wizerunkiem twarzy wyłącznie w celu zidentyfikowania obywatela państwa trzeciego. Jeżeli w wyniku wyszukiwania według wyżej wymienionych danych okaże się, że dane dotyczące obywatela państwa trzeciego nie są zarejestrowane w EES, uzyskiwany jest dostęp do danych w VIS w celu dokonania identyfikacji. W przypadku gdy wykorzystanie odbitek linii papilarnych palców danego obywatela państwa trzeciego nie jest możliwe lub gdy wyszukiwanie z wykorzystaniem danych daktyloskopijnych lub danych daktyloskopijnych połączonych z wizerunkiem twarzy nie powiodło się, wówczas sprawdzanie odbywa się z wykorzystaniem wszystkich lub wybranych danych alfanumerycznych, to jest: nazwiska, imienia lub imion, daty urodzenia, obywatelstwa lub obywatelstw, płci, rodzaju i numeru dokumentu podróży i trzyliterowego kodu państwa wydającego dokument podróży, daty upływu ważności dokumentu podróży²¹.

W ramach systemu EES każdy obywatel państwa trzeciego przekraczający granice zewnętrzne Unii Europejskiej będzie podlegał rejestracji danych dotyczących wjazdu i wyjazdu (J. Niklas 2012). System wjazdu/wyjazdu zmodernizuje zarządzanie granicami zewnętrznymi poprzez zwiększenie jakości i efektywności ich kontroli. Budowa nowego systemu jest realizowana przez agencję eu-LISA oraz poszczególne państwa członkowskie i powinna zakończyć się oddaniem do użytku gotowego systemu do 2022 r.²²

ECRIS-TCN

System ECRIS został uruchomiony w kwietniu 2012 roku i służy do wymiany informacji o wyrokach skazujących wydanych w UE. Każde państwo członkowskie przechowuje i wymienia informacje o swoich obywatelach. Funkcjonowanie ECRIS reguluje Decyzja Ramowa Rady 2009/315/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie organizacji wymiany informacji pochodzących z rejestru karnego pomiędzy państwami członkowskimi oraz treści tych informacji²³. Artykuł 11 przedmiotowej decyzji określa format i zasady organizowania wymiany informacji o wyrokach skazujących pomiędzy organami centralnymi państw członkowskich. Powyższy artykuł został uwzględniony

w Decyzji Rady 2009/316/WSiSW z dnia 6 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów karnych (ECRIS), która wprowadza w życie decyzję 2009/315/WSiSW²⁴.

ECRIS jest systemem informatycznym o strukturze zdecentralizowanej. Jest on oparty na bazach danych z rejestrów karnych prowadzonych w każdym państwie członkowskim. System ECRIS składa się z następujących elementów²⁵:

- a) oprogramowania umożliwiającego wymianę informacji między bazami danych rejestrów karnych państw członkowskich,
- b) wspólnej infrastruktury komunikacyjnej opartej na szyfrowanej sieci.

Od 2012 r. obserwuje się gwałtowny wzrost liczby wymienianych informacji pomiędzy państwami członkowskimi. Od 300 000 w roku 2012, 863 000 w 2013 r., 1 257 000 w 2014 r., 1 812 000 w 2015 r., 1 978 000 w 2016 r., 2 574 000 w 2017 r., 2 964 000 w 2018 r. do 4 179 000 w roku 2019, co daje średnio 348 000 wymienianych informacji miesięcznie²⁶.

Obecnie Europa zmagają się z problemem migracyjnym. Cudzoziemcy przybywający do Europy spoza Unii Europejskiej niejednokrotnie popełniają przestępstwa i zostają skazani w danym państwie. Zgodnie z obecnymi przepisami informacje o wyrokach skazujących obywateli państw trzecich przebywających w UE nie są gromadzone w państwie członkowskim obywatelstwa, lecz są przechowywane w różnych państwach członkowskich, w których wydano poszczególne wyroki. Jedynym skutecznym sposobem uzyskania pełnych informacji o wcześniejszej karalności danego obywatela państwa trzeciego jest rozesłanie do wszystkich państw członkowskich wniosku o przekazanie informacji na temat jego karalności.

W 2017 r. Komisja Europejska przedłożyła wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie ustanowienia scentralizowanego systemu ECRIS - TCN, który jak inne systemy wielkoskalowe, będzie zarządzany przez agencję UE do spraw Wielkoskalowych Systemów Informatycznych (eu-LISA). Przedmiotowy system jest obecnie na etapie budowy i ma zostać uruchomiony w listopadzie 2023 r.²⁷ Podstawą prawną ustanowienia

²⁴ Dz. Urz. UE L 93 z 07.04.2009 r.

²⁵ Dz. Urz. UE L 93 z 07.04.2009 r.

²⁶ Report from the Commission to the European Parliament and the Council concerning the exchange through the European Criminal Records Information System (ECRIS) of information extracted from criminal records between the Member States, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/1_en_act.pdf.

²⁷ Dorota Kuptel „Systemy EES i ETIAS – Bramą do Bezpiecznej Europy”, PWPW 2022, Człowiek i Dokumenty Nr 66.

²¹ Dz. U. L 327 z 09.12.2017 r.

²² <https://www.schengenvisa.info.com/entry-exit-system-ees/>.

²³ Dz. Urz. UE L 93 z 07.04.2009 r.

systemu ECRIS - TCN jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/816 z dnia 17 kwietnia 2019 r. *ustanawiające scentralizowany system służący do ustalania państw członkowskich posiadających informacje o wyrokach skazujących wydanych wobec obywateli państw trzecich i bezpaństwowców (ECRIS-TCN) na potrzeby uzupełnienia europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów karnych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1726*²⁸. Zgodnie z niniejszym rozporządzeniem ECRIS-TCN powinien zawierać informacje dotyczące tożsamości obywateli państw trzecich skazanych przez sądy karne na obszarze UE. Zakres gromadzonych informacji w systemie powinien obejmować dane alfanumeryczne, dane daktyloskopijne oraz wizerunki twarzy, jeżeli prawodawstwo państwa członkowskiego, w którym wydano wyrok skazujący, na to zezwala²⁹.

System ECRIS-TCN składa się z³⁰:

- a) systemu centralnego, w którym gromadzone i przetwarzane są informacje o tożsamości skazanych obywateli państw trzecich,
- b) krajowego centralnego punktu dostępu zlokalizowanego w każdym państwie członkowskim,
- c) interfejsu służącego do połączenia właściwych organów z systemem centralnym za pośrednictwem centralnych punktów dostępu i infrastruktury komunikacyjnej,
- d) infrastruktury komunikacyjnej między systemem centralnym a krajowymi centralnymi punktami dostępu.

System centralny w zakresie technicznym zarządzany jest przez eu-LISA. W zakresie merytorycznym system centralny obsługiwany jest przez organ centralny państwa członkowskiego, które wydało wyrok skazujący w stosunku do obywatela państwa trzeciego³¹. Organ

²⁸ Dz.U UE L135 z 22.05.2019 r.

²⁹ Ibidem.

³⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/816 z dnia 17 kwietnia 2019 r. *ustanawiające scentralizowany system służący do ustalania państw członkowskich posiadających informacje o wyrokach skazujących wydanych wobec obywateli państw trzecich i bezpaństwowców (ECRIS-TCN) na potrzeby uzupełnienia europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów karnych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1726*, (Dz. U. UE L 135 z 22.05.2019 r.).

³¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/816 z dnia 17 kwietnia 2019 r. *ustanawiające scentralizowany system służący do ustalania państw członkowskich posiadających informacje o wyrokach skazujących wydanych wobec obywateli państw trzecich i bezpaństwowców (ECRIS-TCN) na potrzeby uzupełnienia europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów karnych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1726*, (Dz. U. UE L 135 z 22.05.2019 r.).

ten dokonuje wpisów w systemie centralnym w zakresie poniżej opisanym³²:

- a) danych alfanumerycznych, tj.: nazwisko (nazwisko rodowe), imiona (imiona nadane), data i miejsce urodzenia (miejscowość i państwo), obywatelstwa, płeć, poprzednie imiona i nazwiska, kod skazującego państwa członkowskiego. Ponadto do rejestru można wprowadzić dodatkowe informacje nieobowiązkowe, tj. imiona i nazwiska rodziców, numer identyfikacyjny lub rodzaj i numer dokumentu tożsamości oraz nazwę organu wydającego, pseudonimy, przydomki.
- b) danych daktyloskopijnych, tj.: dane daktyloskopijne pobrane zgodnie z prawem krajowym w ramach postępowania karnego, co najmniej dane daktyloskopijne pobrane w przypadku obywatela państwa trzeciego, wobec którego wydano wyrok skazujący na karę pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej 6 miesięcy lub skazanego za popełnienie przestępstwa, które na mocy prawa państwa członkowskiego jest zagrożone karą pozbawienia wolności o maksymalnym wymiarze co najmniej 12 miesięcy.

Dane daktyloskopijne wprowadzane do systemu muszą być zgodne ze specyfikacją techniczną w zakresie jakości, rozdzielczości i formatu zapisu plików. Numer referencyjny danych daktyloskopijnych osoby skazanej musi zawierać kod skazującego państwa członkowskiego. Dodatkowo zamieszczane w systemie wpisy mogą zawierać wizerunki twarzy skazanego obywatela państwa trzeciego, jeżeli prawodawstwo państwa trzeciego zezwala na gromadzenie i przetwarzanie wizerunków twarzy osób skazanych³³.

Zdaniem komisarzy do spraw sprawiedliwości, konsumentów i równouprawnienia płci Věry Jourové „Nowy system umożliwi organom ścigania szybszą i łatwiejszą identyfikację obywateli państw trzecich, którzy byli wcześniej skazani w UE, poprzez proste wyszukiwanie w ECRIS. Przyczyni się to do poprawy współpracy policyjnej i wymiarów sprawiedliwości na rzecz skuteczniejszego zwalczania przestępczości i terroryzmu w całej UE i w konsekwencji sprawi, że Europa stanie się bezpieczniejszym miejscem dla wszystkich obywateli”³⁴.

Główną zaletą systemu ECRIS-TCN będzie to, że uprawnione organy zyskają do niego łatwy dostęp. Baza danych będzie dostępna w internecie poprzez wyszukiwanie na zasadzie „wynik/brak wyniku”.

³² Ibidem.

³³ Ibidem.

³⁴ https://ec.europa.eu/poland/news/190409_security.pl.

W przypadku trafienia wskazane zostaną państwa członkowskie, od których można będzie uzyskać informacje z rejestru karnego osoby, która jest przedmiotem zainteresowania danego organu. Ponadto system oprócz informacji alfanumerycznych dotyczących tożsamości będzie zawierał dane daktyloskopijne (odciski palców) oraz ewentualnie wizerunek. System ECRIS-TCN wykorzystywany będzie do celów postępowań karnych oraz między innymi do sprawdzania osób, które mają pracować z dziećmi lub które ubiegają się o wydanie pozwolenia na broń palną³⁵.

Interoperacyjność unijnych systemów informacyjnych

W kwestii organizacyjnej funkcjonujące unijne systemy informacyjne, wykorzystywane przez państwa członkowskie do walki z przestępczością, kontrolowania granic i zarządzania przepływem migrantów, nie są ze sobą połączone. Skutkuje to wielokrotnym wysyłaniem zapytań do poszczególnych systemów i oczekiwaniem na odpowiedzi, które niejednokrotnie wracają z dużym opóźnieniem. Takie rozwiązanie może prowadzić do powstawania luk informacyjnych³⁶. W celu umożliwienia wzajemnego uzupełniania się systemów informacyjnych UE, ułatwienia identyfikacji osób i niezidentyfikowanych szczątków ludzkich, a także w celu umożliwienia zwalczania oszustw związanych ze zwielokrotnianiem tożsamości, państwa członkowskie rozpoczęły wdrażanie interoperacyjności systemów informatycznych UE.

Ramy interoperacyjności objęły wielkoskalowe systemy informacyjne, tj. SIS, VIS, ECRIS-TCN, Entry/Exit, Eurodac, ETIAS. W 2019 r. Rada Europejska przyjęła dwa rozporządzenia ustanawiające zakres interoperacyjności między unijnymi systemami informacyjnymi w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. Są to:

- a) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/817 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie ustanowienia ram interoperacyjności systemów informacyjnych UE w obszarze granic i polityki wizowej oraz zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 767/2008, (UE) 2016/399, (UE) 2017/2226, (UE) 2018/1240, (UE) 2018/1726, (UE) 2018/1861 oraz decyzje Rady 2004/512/WE i 2008/633/WSiSW³⁷,
- b) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/818 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie

ustanowienia ram interoperacyjności systemów informacyjnych UE w obszarze współpracy policyjnej i sądowej, azylu i migracji oraz zmieniające rozporządzenia (UE) 2018/1726, (UE) 2018/1862 i (UE) 2019/816³⁸.

Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy państwami członkowskimi w obszarze interoperacyjności będzie możliwe poprzez utworzenie i wdrożenie nowych narzędzi, a mianowicie³⁹:

- europejskiego portalu wyszukiwania,
- wspólnego systemu porównywania danych biometrycznych,
- wspólnego repozytorium danych identyfikacyjnych,
- detektora wielokrotnych tożsamości.

Niezawodna identyfikacja osób odbywa się poprzez porównywanie danych biometrycznych, takich jak: odwzorowania linii papilarnych palców, wizerunki twarzy czy profile DNA.

W funkcjonujących systemach do identyfikacji osób najpowszechniej wykorzystuje się dane daktyloskopijne w postaci linii papilarnych palców i dłoni. Obecnie systemy te są rozproszone, tzn. każdy z nich funkcjonuje oddzielnie i jest wykorzystywany na potrzeby różnych służb. Na szczęblu unijnym trwają prace zmierzające do utworzenia wspólnego systemu porównywania danych biometrycznych, w tym danych daktyloskopijnych, pozwalającego na identyfikację osób, które obecnie są zarejestrowane w różnych bazach danych. Organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości nie mają wiedzy, w którym systemie przetwarzane są dane daktyloskopijne osób będących przedmiotem ich zainteresowania. Powoduje to opóźnienie i osłabienie skuteczności prowadzonych postępowań. Ideą interoperacyjności jest usprawnienie działań organów odpowiedzialnych za zapobieganie i wykrywanie przestępstw, w tym przestępstw terrorystycznych, poprzez dostęp do informacji zgromadzonych w którymś z systemów informacyjnych UE.

Dostęp do powyższych systemów będzie możliwy za pośrednictwem już wspomnianego europejskiego portalu wyszukiwania, który będzie składał się z⁴⁰:

- a) infrastruktury centralnej obejmującej portal wyszukiwania umożliwiający jednoczesną konsultację systemów EES, VIS, ETIAS, Eurodac, SIS, ECRIS - TCN oraz danych Europolu i Interpolu,

³⁵ Ibidem.

³⁶ <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2019/05/14/interoperability-between-eu-information-systems-council-adopts-regulations/>.

³⁷ Dz. Urz. UE L 2019. 135.27 z 22.05.2019 r.

³⁸ Dz. Urz. UE L 2019. 135.85 z 22.05.2019 r.

³⁹ Dz. Urz. UE L 2019. 135.27 z 22.05.2019 r., pkt. (9).

⁴⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/817 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie ustanowienia ram interoperacyjności systemów informacyjnych UE w obszarze granic..., Artykuł 6, (Dz. Urz. UE L 2019. 135.27 z 22.05.2019 r.).

- b) bezpiecznego kanału komunikacji między europejskim portalem wyszukiwania a państwami członkowskimi i agencjami unijnymi uprawnionymi do korzystania z europejskiego portalu wyszukiwania,
- c) bezpiecznej infrastruktury łączności między europejskim portalem wyszukiwania a wyżej wymienionymi systemami i bazami, a także między europejskim portalem wyszukiwania a infrastrukturą centralną wspólnego repozytorium danych umożliwiających identyfikację i detektorem wielokrotnych tożsamości.

Celem Europejskiego portalu wyszukiwania będzie szybkie i przejrzyste dostarczanie wyników zapytań. Powyższe stanie się możliwe poprzez jednoczesne wyszukiwanie danych w różnych systemach przy użyciu danych alfanumerycznych lub biometrycznych. Użytkownik nie będzie wykonywał pojedynczych przeszukań i otrzymywał ze wszystkich systemów oddzielnych wyników. Nowa funkcjonalność przetwarzania danych będzie polegała na przechowywaniu danych we wspólnym repozytorium, stanowiącym komponent systemów EES, VIS, ETIAS, Eurodac, ECRIS-TCN. Jej celem jest wspieranie funkcjonowania wspólnego repozytorium danych w zakresie przeprowadzania rzetelnej weryfikacji tożsamości osób, których dane są gromadzone w różnych systemach. Przetwarzanie danych za pośrednictwem europejskiego portalu wyszukiwania i wspólnego systemu porównywania danych biometrycznych ogranicza się do wykrywania wielokrotnych tożsamości. Z założenia powyższe będzie miało miejsce w chwili dodawania nowych danych do jednego z systemów wchodzącego w skład wspólnego repozytorium danych lub do SIS. Dodatkowo wspólny system porównywania danych biometrycznych będzie służył wspieraniu detektora wielokrotnych tożsamości oraz realizacji celów systemów EES, VIS, Eurodac, SIS, ECRIS-TCN.

Organy ścigania, np. Policja, będą mogły wysyłać zapytania do wspólnego repozytorium danych w następujących przypadkach:

- a) „gdy organ policji nie jest w stanie zidentyfikować osoby z powodu braku dokumentu podróży lub innego wiarygodnego dokumentu potwierdzającego tożsamość tej osoby,
- b) gdy istnieją wątpliwości co do danych dotyczących tożsamości dostarczonych przez osobę,
- c) gdy istnieją wątpliwości co do autentyczności dokumentu podróży lub innego wiarygodnego dokumentu przedstawionego przez osobę,
- d) gdy istnieją wątpliwości co do tożsamości posiadacza dokumentu podróży lub innego wiarygodnego dokumentu,
- e) gdy osoba nie jest w stanie współpracować lub odmawia współpracy. Dokonywanie takich zapytań nie jest dozwolone w odniesieniu do osób małoletnich, które nie ukończyły 12. roku życia, chyba że odbywa się to dla dobra dziecka”⁴¹.

Zgodnie z artykułem 22 rozporządzenia wyznaczone organy państw członkowskich i Europolu, w uzasadnionych przypadkach, będą mogły dokonywać sprawdzeń w systemach informacyjnych UE w celu zapobiegania i wykrywania przestępstw terrorystycznych lub innych poważnych przestępstw, a także do prowadzenia w ich sprawie postępowań przygotowawczych. Szczególnie w sytuacji podejrzenia, że dane sprawcy czy ofiary przestępstwa terrorystycznego lub innego poważnego przestępstwa są przechowywane w EES, VIS lub ETIAS.

Obecnie mamy do czynienia z olbrzymią ilością przetwarzanych informacji, a odpowiedź na pytanie: „Czy dane pochodzące z różnych źródeł zostaną połączone, czy też nie?” pozostaje w kwestii ograniczeń prawnych i organizacyjnych. Rozwój technologiczny sprzyja działaniom zmierzającym do zapewnienia interoperacyjności systemów informacyjnych. Umożliwi to wyznaczonym organom szybki i kontrolowany dostęp do konkretnych informacji. Utrzymujące się w Europie i na świecie zagrożenie terroryzmem, a także narastające w Europie zjawisko migracji, stanowią poważne wyzwania dla strefy Schengen (A. Gajda, 2019). Wdrożenie i utrzymanie sprawnie funkcjonujących instrumentów wymiany informacji pomiędzy uprawnionymi organami jest niezbędne do zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa wewnętrznego w państwach członkowskich strefy Schengen (A. Gajda, 2019).

W artykule 56 rozporządzenia określone zostały obowiązki państw członkowskich w zakresie prowadzenia wymiany informacji, w tym danych daktyloskopijnych. W ramach interoperacyjności każde państwo członkowskie UE będzie zobowiązane do podłączenia się do europejskiego portalu wyszukiwania i wspólnego repozytorium danych, a także do integracji funkcjonujących krajowych systemów i infrastruktury z wyżej wymienionymi elementami interoperacyjności i detektorem wielokrotnych tożsamości. Ponadto państwa członkowskie będą odpowiedzialne za wdrożenie środków ustawodawczych, na mocy których wyznaczone organy zostaną upoważnione do dokonywania zapytań we wspólnym repozytorium danych. Przyjęte

⁴¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/817 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie ustanowienia ram interoperacyjności systemów informacyjnych UE w obszarze granic..., Artykuł 20, (Dz. Urz. UE L 2019. 135.27 z 22.05.2019 r.).

środki ustawodawcze będą definiowały cele identyfikacji na potrzeby określone w art. 2 ust. 1 lit. b i c „zapobiegania nielegalnej imigracji i jej zwalczania”, „zapewnianiu wysokiego poziomu bezpieczeństwa w ramach przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości Unii Europejskiej, w tym utrzymaniu bezpieczeństwa publicznego i polityki publicznej oraz zagwarantowania bezpieczeństwa na terytoriach państw członkowskich”⁴². Oprócz kwestii technicznych i legislacyjnych niezmiernie ważne jest zagadnienie dotyczące organizacji procesu wymiany informacji, ze szczególnym uwzględnieniem prowadzenia ręcznej weryfikacji wyników wyszukiwania zarówno na podstawie danych alfanumerycznych, jak i danych biometrycznych. Organem odpowiedzialnym za weryfikację różniących się tożsamości jest Biuro SIRENE.

Obecnie w pełni funkcjonującymi systemami przetwarzającymi dane daktyloskopijne są SIS, Eurodac i VIS. Proces gromadzenia i przetwarzania tych danych odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi. Wiele państw członkowskich, w tym Polska, prowadzą prace związane z przygotowaniem się do wdrożenia interoperacyjności wielkoskalowych systemów informacyjnych UE. Na szczeblu unijnym prace te są nadzorowane przez Agencję eu-LISA. Parlament Europejski i Rada UE w drodze rozporządzeń wprowadzają zmiany w funkcjonowaniu wielkoskalowych systemów Unii Europejskiej. Przed polską administracją stoi duże wyzwanie w zakresie dostosowania krajowych instytucji i systemów informacyjnych do zmian w funkcjonowaniu wielkoskalowych systemów UE.

Obecnie jest ona skoncentrowana na obsłudze funkcjonujących systemów SIS, VIS, Eurodac. Kluczową rolę w realizacji współpracy polskich instytucji z systemami SIS i VIS odgrywa Krajowy System Informacyjny, a w szczególności Centralny Organ Techniczny zlokalizowany w KGP⁴³.

Organem odpowiedzialnym za system krajowy N.SIS II jest COT KSI, do zadań którego należy⁴⁴:

- a) utworzenie, uruchomienie, eksploatacja techniczna oraz utrzymanie KSI;
- b) zapewnienie sprawnego działania i bezpieczeństwa Systemu Informacyjnego Schengen w ramach systemu krajowego N.SIS II.

⁴² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/817 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie ustanowienia ram interoperacyjności systemów informacyjnych UE w obszarze granic..., Artykuł 2 ust. 1, (Dz. Urz. UE L 2019. 135.27 z 22.05.2019 r.).

⁴³ Ustawa o udziale RP w SIS i VIS, art. 2 pkt 11, (Dz. U. 2007 nr 165 poz. 1170).

⁴⁴ Ibidem, art. 26-34.

W strukturze Policji działa również wspomniane wcześniej Biuro SIRENE (art. 7 ust. 2 *decyzji Rady 2007/533/WSiSW* oraz art. 35 *ustawy o udziale RP w SIS i VIS*). Do podstawowych zadań Biura należy wymiana informacji uzupełniających, które są niezbędne do wprowadzania wpisów i w celu umożliwienia podjęcia odpowiednich działań w przypadku trafienia w SIS II. Jest to zgodne z wytycznymi zawartymi w Podręczniku SIRENE⁴⁵. Biuro SIRENE jest jedynym punktem kontaktowym działającym w trybie 365/7/24, funkcjonującym w każdym z państwie Strefy Schengen.

W każdym państwie członkowskim funkcjonuje również Krajowe Biuro Interpolu (KBI), którego zadaniem jest utrzymywanie kontaktów i pełnienie roli pośrednika pomiędzy organami ścigania danego państwa a Krajowymi biurami Interpolu innych państw członkowskich i Sekretariatem Generalnym Interpolu. Jednostką organizacyjną Policji wykonującą zadania polskiego Krajowego Biura jest Komendant Główny Policji, a w praktyce jest to Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji. Obecnie za pośrednictwem naczelnika SPP (*System Poszukiwawczy Policji*) funkcjonariusze Policji mają dostęp do baz danych Interpolu w zakresie osób poszukiwanych oraz zaginionych. Dostęp do danych Interpolu jest również realizowany na pierwszej linii kontroli granicznej w systemie informatycznym obsługiwany przez funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Nowe uregulowania UE wprowadzają zmiany, które wpłyną na zmianę organizacji dotychczasowego modelu funkcjonowania systemów wielkoskalowych w Polsce. Nowe ramy organizacyjne będą dotyczyły dwóch obszarów:

1. W przypadku systemów obecnie funkcjonujących (SIS II, VIS i Eurodac) zmiany będą dotyczyły modernizacji produkcyjnie eksploatowanych systemów, tak aby nie wystąpiły problemy z operacyjną współpracą z systemami polskich instytucji.
2. W przypadku systemów EES, ETIAS i ECRIS-TCN, wdrażane będą nowe funkcjonalności, do których zostaną dołączone polskie instytucje.

Wdrożenie nowych systemów EES, ETIAS, ECRIS-TCN, rozszerzenie funkcjonalności systemów SIS, VIS i Eurodac oraz rezultatów projektu „Interoperacyjność” wymagać będzie stworzenia nowych zasad organizacji procesu w Polsce. Mając powyższe na uwadze,

⁴⁵ Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2017/1528 z dnia 31 sierpnia 2017 r. zastępująca załącznik do decyzji wykonawczej Komisji 2013/115/UE w sprawie przyjęcia podręcznika SIRENE i innych środków wykonawczych dla systemu informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II), (Dz. Urz. UE L 231/6 z 07.09.2017 r.).

nowe ramy organizacyjne współpracy polskich instytucji z wielkoskalowymi systemami UE zakładają następujący podział zadań Centralnego Organu Technicznego:

1. Za zadania COT w obszarze współpracy z SIS, VIS i Eurodac powinien odpowiadać Komendant Główny Policji.
2. Za zadania COT w obszarze współpracy z ECRIS-TCN powinien odpowiadać szef wyznaczonej komórki w Ministerstwie Sprawiedliwości.
3. Za zadania COT związane z funkcjonowaniem systemu EES w Polsce (na granicach zewnętrznych UE) oraz współpracą polskich instytucji z systemem ETIAS powinien odpowiadać Komendant Główny Straży Granicznej.

Taki rozproszony model może generować problemy techniczne związane z integracją poszczególnych systemów, a także problemy natury legislacyjnej związane ze zmianą istniejących aktów prawnych, opracowywaniem nowych oraz z zawieraniem porozumień o współpracę w ramach różnych instytucji, np. Policja i Straż Graniczna.

Podsumowanie

Wdrożenie interoperacyjności będzie wiązało się z podjęciem działań na szeroką skalę zarówno w kwestii organizacyjnej, jak i legislacyjnej. Organizacyjnie, interoperacyjność dotknie działalności Policji, a w szczególności Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji. Nowością wynikająca z wymogów wdrażania interoperacyjności systemów informacyjnych jest weryfikacja pozytywnych wyników przeszukań dla SIS, czy ECRIS - TCN, którą wykonywać będą eksperci lub specjaliści daktyloskopii z CLKP. Realizacja zadań związana z obsługą zapytań międzynarodowych wynikających z wdrożenia interoperacyjności systemów skłania do centralizacji systemów przetwarzających dane biometryczne, w tym dane daktyloskopijne. Obecnie istniejące systemy nie współpracują ze sobą. Dlatego, jako narzędzia interoperacyjności zaproponowano: europejski portal wyszukiwania, wspólny serwis kojarzenia danych biometrycznych, wspólne repozytorium tożsamości i moduł wykrywający multiplikację tożsamości.

BIBLIOGRAFIA

1. Gajda, A. (2019). *Interoperacyjność unijnych systemów informacyjnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony granic i zarządzania migracjami*. Kwartalnik Kolegium Ekonomiczno-Społecznego „Studia i Prace”, 1(37).

2. Jaroszevska - Choraś, D. (2016). *Biometria. Aspekty prawne*. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
3. Niklas, J. (2012). *Inteligentne granice Unii Europejskiej*. <https://panoptykon.org/wiadomosc/inteligentne-granice-unii-europejskiej>, 2012.
4. Report from the Commission to the European Parliament and the Council concerning the exchange through the European Criminal Records Information System (ECRIS) of information extracted from criminal records between the Member States, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/1_en_act.pdf.
5. Strategia UE w dziedzinie walki z terroryzmem, <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=PL&f=ST%2014469%202005%20REV%204>.

Akty prawne

1. Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, ich wykrywania lub ścigania, Dz. Urz. UE L 190 z 18.07.2002 r.
2. Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2017/1528 z dnia 31 sierpnia 2017 r. zastępująca załącznik do decyzji wykonawczej Komisji 2013/115/UE w sprawie przyjęcia podręcznika SIRENE i innych środków wykonawczych dla systemu informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II), Dz. Urz. UE L 231/6 z 07.09.2017 r.
3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępująca decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW oraz zmieniająca decyzję Rady 2005/671/WSiSW, Dz. Urz. UE L 88 z 31.03.2017 r.
4. Rozporządzenie Rady (WE) nr 2725/2000 z dnia 11 grudnia 2000 r. dotyczące ustanowienia systemu „Eurodac” do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania Konwencji Dublińskiej, Dz. U. L 316 z 15.12.2000 r., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:32000R2725>.
5. Rozporządzenie Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiające kryteria i mechanizmy określania Państwa Członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z Państw Członkowskich przez obywatela państwa trzeciego, Dz. U. L 50 z 25.2.2003 r.
6. Rozporządzenie (WE) nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiające wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen), Dz. U. UE L 105 z 13.04.2006 r.
7. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów

- ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, Dz. U. L 180/31 z 29.06.2013 r.
8. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania rozporządzenia (UE) nr 604/2013 w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca oraz w sprawie występowania o porównanie z danymi Eurodac przez organy ścigania państw członkowskich i Europolu na potrzeby ochrony porządku publicznego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1077/2011 ustanawiające Europejską Agencję ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości, Dz. U. UE L 180 z 29.06.2013 r.
 9. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2226 z dnia 30 listopada 2017 r. ustanawiające system wjazdu/wyjazdu (EES) w celu rejestrowania danych dotyczących wjazdu i wyjazdu obywateli państw trzecich przekraczających granice zewnętrzne państw członkowskich i danych dotyczących odmowy wjazdu w odniesieniu do takich obywateli oraz określające warunki dostępu do EES na potrzeby ochrony porządku publicznego i zmieniające konwencję wykonawczą do układu z Schengen i rozporządzenia (WE) nr 767/2008 i (UE) nr 1077/2011, Dz. U. UE L 327 z 09.12.2017 r.
 10. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/816 z dnia 17 kwietnia 2019 r. ustanawiające scentralizowany system służący do ustalania państw członkowskich posiadających informacje o wyrokach skazujących wydanych wobec obywateli państw trzecich i bezpaństwowców (ECRIS-TCN) na potrzeby uzupełnienia europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów karnych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1726, Dz. U. UE L 135 z 22.05.2019 r.
 11. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/817 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie ustanowienia ram interoperacyjności systemów informacyjnych UE w obszarze granic i polityki wizowej oraz zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 767/2008, (UE) 2016/399, (UE) 2017/2226, (UE) 2018/1240, (UE) 2018/1726, (UE) 2018/1861 oraz decyzje Rady 2004/512/WE i 2008/633/WSiSW, Dz. Urz. UE L 135/27 z 22.05.2019 r.
 12. Ustawa o udziale RP w SIS i VIS, art. 2 pkt 11, Dz. U. 2007 nr 165 poz. 1170.
- Strony internetowe**
1. <https://encyklopedia.interia.pl/slownik-ue/news-konwencja-dublinska,nId,2112521>.
 2. <https://encyklopedia.interia.pl/slownik-ue/news-system-dublinski,nId,2112880>.
 3. <https://odoserwis.pl/p/306/europejski-zautomatyzowany-system-rozpoznawania-odciskow-palcow-eurodac>.
 4. <https://www.schengenvisainfo.com/entry-exit-system-ees/>.
 5. https://ec.europa.eu/poland/news/190409_security_pl.